

**X Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej
RELIGIA A ROZUM**

organizowanej w dniach 10-11 maja 2019 r. na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ul. Szamarzewskiego 89

Proponujemy wspólną refleksję nad kwestią wieloaspektowej relacji między religią a rozumem. Już od swoich początków, w kulturze greckiej, więź między tymi dwoma składnikami myślenia ludzkiego przebiegała na osi Mythos-Logos. Wydaje się, że pełne uwolnienie racjonalnej myśli od mitów nigdy się nie zakończyło, ani nawet nie było możliwe, gdyż sama idea racjonalności, jako wartości, jest w pewnym sensie jeszcze jednym, nowoczesnym mitem, jak pisał Leszek Kołakowski w „Obecności mitu”. Racjonalność z języka łacińskiego wywodzi się najczęściej od słowa „ratio” oznaczającą jakąś rację. W tym, klasycznym ujęciu, myśleć racjonalnie, oznacza posiadać jakieś argumenty, uzasadnienia swoich przekonań i koncepcji. Jednak również i religie, a szczególnie w swojej warstwie doktrynalnej, wielokrotnie próbowały i nadal przedstawiają swoje racje na zasadność ich myślenia religijnego. Można zatem postawić pytanie, czy religia w ogóle może obejść się bez składnika racjonalności? Analogiczne pytanie brzmi, czy współczesny rozum potrzebuje religii, a jeśli tak, to jakiej (lub jakich religii)?

Przejawy rozwoju racjonalizacji religii widoczne były w dziejach wielu religii. Nie jest jednak jasne, co właściwie możemy rozumieć przez owe procesy. Dla Maxa Webera moment racjonalizacji religii następował, gdy dochodziło do jej „odmagicznienia”, za przykład podawał niektóre siedemnastowieczne nurty purytańskie, wywodzące się z tradycji kalwinistycznej. Z drugiej strony wydaje się, że współczesny katolicyzm, a także tradycyjne kościoły protestanckie jawią się jako zbyt racjonalistyczne, w konfrontacji ze światową falą zielonoświątkowego ożywienia pentakostalnego, w ramach którego widoczna jest pewna niechęć do rozumu, a apologia wiary czystej. Zatem do religii nie zawsze przyciąga racjonalna argumentacja, ale często „skok z wiary”, czy doświadczenia o pozaracjonalnym charakterze. Podobne zjawisko można zauważyć w innych światowych religiach - różnych ultraortodoksyjnych nurtach judaizmu, islamu, czy religii wschodu (fundamentalizm nie jest zjawiskiem ograniczonym tylko do monoteizmów).

Oczywiste wydaje się już stwierdzenie, iż żyjemy w czasach kryzysu nie tylko religii (a przynajmniej - instytucji religijnych), ale także kryzysu rozumu. Ponowoczesna pluralizacja wartości spowodowała raczej sytuację powstania wielu równoległych światów, w których niekiedy osobno nadal rozwijają się enklawy zarówno myślenia racjonalnego, jak i myślenia religijnego. Chcielibyśmy zachęcić do zaprezentowania przemysłów, które pokazałyby jeśli nie możliwość dialogu między rozumem a religią, to przynajmniej wyjaśnienie, jakie są najistotniejsze trudności i przeszkody w dalszej koegzystencji tych dwóch wymiarów człowieczeństwa - animal rationale i homo religiosus.

Proponowane obszary problemowe:

- Relacje między rozumem a wiarą/duchowością w religiach
- Prądy racjonalistyczne i myśliciele racjonalizujący w historii religii
- Racjonalność przekonań, doktryn i dogmatów religijnych

- Relacje między nauką a religią
- Religie naturalne/racjonalne
- Wiek Rozumu - religia w Oświeceniu
- Racjonalność a religijność w zachowaniach/osobowości człowieka
- Rozum w duchowości i nowych nurtach religijnych
- Granice rozumu w religii - mistycyzm, szaleństwo, zjawiska nadnaturalne
- Przyszłość rozumu a przyszłość religii - postęp, posthumanizm
- Wartości rozumne/religijne w kulturze, wychowaniu, społeczeństwie

Jesteśmy również otwarci na inne pomysły oraz propozycje powiązane z tematem konferencji.

WARUNKI UCZESTNICTWA:

Do udziału w konferencji zapraszamy przedstawicieli różnych obszarów humanistycznych i społecznych: religioznawców, kulturoznawców, psychologów, socjologów, filozofów, teologów, historyków, antropologów, pedagogów i przedstawicieli innych nauk, zainteresowanych tematyką konferencji. Formularz zgłoszeniowy wraz z abstraktem (o objętości nieprzekraczającej 1800 znaków) należy przesłać **do 10 kwietnia 2019 r.** pocztą elektroniczną na adres: **konferencja.pkr@gmail.com**. (Formularz do pobrania na dole strony).

Po zaakceptowaniu abstraktów prosimy o uiszczenie opłaty konferencyjnej w wysokości **200 zł**. Informacje dotyczące terminu realizacji wpłat oraz numer konta bankowego prześlemy w bezpośredniej wiadomości.

Bierny udział jest bezpłatny.

Nie wyrażamy zgody na odczyt referatu w imieniu prelegentów bez fizycznej obecności na konferencji.

Organizatorzy przewidują publikację wybranych artykułów pokonferencyjnych w recenzowanym **czasopiśmie „Humaniora”**, wydawanym na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza - <http://humaniora.amu.edu.pl/> (6 pkt na liście MNiSZW).

Warunkiem publikacji jest uzyskanie pozytywnego wyniku w procesie recenzyjnym, którego szczegółowy przebieg opisany został pod adresem: <http://humaniora.amu.edu.pl/node/14>. Zakładamy, że będzie on trwał od trzech miesięcy do pół roku. W przypadku negatywnego wyniku postępowania recenzyjnego ww. opłata konferencyjna nie podlega zwrotowi (obejmuje ona bowiem oprócz kosztów recenzenckich i redakcyjnych także koszty organizacji konferencji).

Komitety organizacyjny

Opiekun merytoryczny: prof. zw. dr hab. Zbigniew Drozdowicz,
kierownik Katedry Religioznawstwa i Badań Porównawczych

Sekretarz konferencji: dr Juliusz Iwanicki
konferencja.pkr@gmail.com

Organizatorzy:

dr Sławomir Sztajer
dr Damian Kokoć
dr Rafał Ilnicki
mgr Sylwia Wachulak
mgr Adam Pietrzykowski
mgr Konrad Kośnik
mgr Beata Iwanicka